

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מעבר מכלא צבאי לאזרחי - באילו מקרים?

בתי הכלא הצבאיים כפופים לדיני הצבא ומנוהלים בהתאם לאמות המידה בצה"ל, על כן, המערכת הצבאית מונה מספר חסרונות שבעקבותיהם צפוי אסיר המרצה עונש מאסר בבית כלא צבאי לבקש לעבור לכלא אזרחי. עו"ד אסף דוק מסביר מהם היתרונות בכלא אזרחי לעומת זה הצבאי ותחת אילו תנאים חייל שנשפט במסגרת הצבאית רשאי להגיש בקשה לעבור מבית כלא צבאי למתקן כליאה אזרחי.

חיילים שהורשעו בביצוע עבירות חמורות, בין אם במסגרת שירותם הצבאי ובין אם לא, אשר מרצים עונש מאסר בבית כלא צבאי לתקופה ממושכת, רשאים להגיש בקשת מעבר לבית סוהר אזרחי. על החייל לעמוד במספר קריטריונים ועליו להתייבב לדיון בפני ועדה המכונה ועדה 210 שבסמכותה להחליט אם להעביר את החייל לבית כלא אזרחי. בתי הכלא הצבאיים מנוהלים בהתאם לדיני הצבא לכן מונים מספר חסרונות מאשר אלו האזרחיים שיפורטו להלן.

מהם החסרונות בבית כלא צבאי?

1. בית הכלא כפוף לדין הצבאי

חייל אשר מרצה עונש מאסר בבית כלא צבאי, כפוף למערכת החוקים הצבאית. אי מילוי הוראות, הפרעות משמעת ובעיות כאלה ואחרות חושפים את החייל למשפט צבאי, במסגרתו עשוי הוא לקבל עונש נוסף. במערכת הכליאה האזרחית המצב שונה. בתוך בית הכלא האזרחי מערכת הענישה היא משמעתית ומטרתה לשמור על ביטחונם של האסירים והסוהרים.

2. חוסר בתכניות שיקום

בשונה ממערכת הכליאה האזרחית, בזו הצבאית ישנו חוסר בתכניות שיקום. בתי הכלא הצבאיים עוסקים בכליאה בלבד ללא אפשרויות שיקום לאחר שחרורו של האסיר. המערכת הצבאית לוקה בחשיבה הנוגעת לרווחתו של האסיר הצבאי דבר המתבטא בחוסר סיוע בשילובו בחברה לאחר השחרור. מחקרים מראים כי תכניות שיקום אסירים בארץ ובעולם נוחלות הצלחה רבה ולמעשה ישנו אינטרס ציבורי וחברתי שאסיר יחזור למוטב לאחר ששילם את חובו לחברה. אך למרבה הצער אין בבתי הכלא הצבאיים תכניות שיקום לאסירים.

3. מערכת משאבים דלה

בתי הכלא הצבאיים דלים במשאבים שבאמצעותם ניתן להתמודד עם אסירים צבאיים אלימים ובעייתיים או עם מכורים לסמים. בעיה זו נובעת אפוא מחוסר בתכניות השיקום בבתי הכלא הצבאיים. מערכת הכליאה בצה"ל נבנתה בכדי לטפל בעבירות צבאיות טיפוסיות כמו אי ציות לפקודה, עריקות וכדומה ולמעשה אין היא נבנתה עבור אסירים המסוכנים לסביבה ואין היא אמורה לעסוק בכך כי אין זה עניינו של הצבא.

4. אנשי סגל חסרי ניסיון

מערכת הכליאה הצבאית מנוהלת על ידי חיילים הנמצאים בשירותם הסדיר. הללו לא עברו הכשרה ארוכה, מעמיקה ומקצועית בתחום. הדבר עלול להוביל לחיכוכים מיותרים בין הסוהרים לאסירים דבר המצביע על בעיה מובנית במערכת. חוסר המקצועיות

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

והניסיון יוצרים לא פעם היתקלויות הנגררים לענישה לא מוצדקת כלפי האסירים, שעשויה לבוא לידי ביטוי בשלילת מכתבים, בידוד ועוד, דבר אשר יוצר לחצים ומקשה יותר על האסירים.

מהם התנאים למעבר לבית כלא אזרחי?

ישנה אפשרות לעבור מבית כלא צבאי לזה אזרחי במסגרת הדין הצבאי בהתקיים שני תנאים:

1. גזר דין חלוט - הכוונה כי מדובר באסיר המרצה את עונשו ללא אפשרות לערער על גזר דינו בשנית ובתנאי שהאסיר שפוט בתיק אחר או יותר לשנת מאסר ומעלה. למרות זאת ישנם שני חריגים לכלל זה והם: כאשר האסיר מבקש לעבור לבית כלא אזרחי ובמידה וקצין משטרה צבאית או סגנו סבורים כי הסדר הטוב והמשמעת בבית הכלא הצבאי מחייבים להעביר אסיר או עזיר לבית כלא אזרחי, למרות שגזר דינו אינו חלוט ואפילו אם טרם ניתן גזר הדין בעניינו. מטרתו של החריג נועד בכדי להתמודד עם אסירים בעייתיים שבית הסוהר הצבאי אינו ערוך להחזיקם ולכן יש להעבירם באופן דחוף לבית כלא אזרחי אף בטרם דנו בעניינם עד תום.

2. הגשת בקשה בידי קצין או חייל - על גורמים מוסמכים בכלא לבקש את העברתו של אסיר לבית כלא אזרחי מסיבות שונות לדוגמה כי הוא מסכן את שאר האסירים וכדומה. מי הוועדה המוסמכת לדון בענייני המעבר מבית כלא צבאי לאזרחי?

הסמכות להחלטה נתונה לוועדה המכונה ועדת 210. הוועדה כאמור מוסמכת להחליט על העברת חייל מבית כלא צבאי לבית כלא אזרחי. הדיונים בה נערכים בדלתיים סגורות והחברים בה הם חמישה קצינים: בראשות הוועדה מכהנים בתורנות כל נשיאי בתי הדין הצבאיים, סגן קצין רפואה ראשי וראש ענף רפואה במפקדת קצין רפואה ראשי, ראש מחלקת ההשכלה, המקא"ם והגדנ"ע או ראש מחלקת החינוך בחיל החינוך והנוער, ראש ענף התורה והפיקוח המשפטי במפקדת הפרקליט הצבאי הראשי וראש ענף תו"ש לסדיר בבקו"ם.

הוועדה רשאית לקיים דיונים כאשר אחד מחברי הוועדה או יותר אינם נוכחים אך שלפחות שלושה מהחברים יהיו נוכחים בה. זאת ועוד, וועדה 210 אף מוסמכת להעביר חייל המרצה את עונשו בבית כלא אזרחי לבית סוהר צבאי, אומנם מדובר בסמכות מיוחדת שכמעט ואין עושים בה שימוש.

מי המשתתפים בדיוני וועדה 210?

בדיוני הוועדה משתתפים הכלוא ובא כוחו, נציג מהמשטרה הצבאית שדרגתו היא רס"ן לפחות ונציג מטעם הפרקליטות הצבאית במידה והוועדה מצאה לנכון כי יופיע (בדרך כלל נוכחות נציג מטעם הפרקליטות הצבאית היא נדירה בוועדה 210).

מהם שיקוליה של הוועדה במעבר מבית סוהר צבאי לאזרחי?

בסמכותה של הוועדה לשקול בין היתר את תקופת המאסר שהאסיר מרצה, התנהגותו בבסיס הכליאה, האם האסיר בעל עבר פלילי עם הרשעות קודמות, נסיבותיה של העבירה ומהותה, לרבות אופייה הצבאי והאזרחי, מעמדו הצבאי, מצבו הרפואי, האם קיים חשש לביטחוננו ולשלומו בבית הכלא הצבאי או האזרחי, האם קיימת אפשרות שיקום בעניינו של האסיר במסגרת הצבאית וכן מהו רצונו של הכלוא. הוועדה מוסמכת לשקול כראות עיניה שיקולים נוספים שאינם מצוינים לעיל.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

האם מתחשבים ברצונו של האסיר?

מרביתם של האסירים העומדים בפני וועדה 210 חפצים להישאר בבית הכליאה הצבאית וזאת למרות היתרונות בבית הסוהר הצבאי. כפי שהמאמר ציין, בבתי הכלא הצבאיים אין כלל תכניות שיקום, להבדיל מבתי הכלא האזרחיים בהם אסירים יכולים להשלים השכלה, להתמקצע במגוון רחב של מקצועות וכן פועלת בהם הרשות לשיקום האסיר ולפיכך האסירים בבתי הכלא האזרחיים זוכים לליווי אישי של עובדים סוציאליים. בנוסף לאמור, המשמעת במערכת הכליאה האזרחית קלה יחסית למתקני הכליאה הצבאיים בהם השגרה מבוססת על משמעת קפדנית ונוקשה. עוד ראוי לציין כי בבתי הסוהר האזרחיים האסירים זוכים לניכוי מנהלי של שלושה שבועות בשנה מעונשם, אשר מצטרף לניכוי שניתן להם מהוועדה לעיון בעונש. על כן, במרבית המקרים, אסיר שמרצה את עונשו בבית כלא אזרחי ישתחרר מוקדם יותר מן הכלא מחברו אשר מרצה תקופת מאסר זהה במערכת הכליאה הצבאית.

סיוע משפטי במעבר מכלא צבאי למתקן כליאה אזרחי

לאור האמור, במידה והנך אסיר בבית כליאה צבאי המעוניין להגיש בקשה לעבור למתקן כליאה אזרחי, רצוי שתיעזר בשירותיו של עורך דין צבאי מנוסה שייצג אותך במקצועיות בפני הוועדה תוך שמירה על זכויותך בהליך. כדאי לפנות לעו"ד צבאי גם במידה וגורמים מוסמכים בכלא הצבאי ביקשו את העברתך לבית כלא אזרחי חרף רצונך. עורך הדין יפעל למען האינטרסים שלך עד לכיבוש היעד לשביעות רצונך. יש לציין שניתנת הזכות לכל אסיר צבאי לייצג את עצמו בפני וועדת 210, אולם מומלץ ואף רצוי להיעזר בעורך דין צבאי על מנת שישפר את סיכויי הוועדה להחליט בהתאם לרצונו של החייל ולא של המערכת.

במידה ואתה זקוק לייעוץ משפטי מקצועי בבקשה למעבר מבית סוהר צבאי לאזרחי, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לאסירים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם.